

פעל		
שלמים פְּתַב, שָׁמַה, לָמַד, רָקַד סָגַר, בָּדַק		
ל"א קָרָא	ל"ה קָנָה	ע"ו קָם
פ"י יָשַׁב	פ"א אָמַר	פ"נ נָסַע

בכל בניין הפעלים נוטים בזמן הווה, בזמן עבר ובזמן עתיד. שם הפועל, הציווי ושם הפעולה קיימים בחמישה בניינים, ואינם קיימים בשני הבניינים הסבילים 'פועל' ו'הופעל'. רק לבניין פֶּעַל יש שתי שיטות נטייה לזמן עתיד: 'אפעול' ו'אפעל'. רק לבניין פֶּעַל יש שלוש שיטות נטייה לזמן הווה: 'בינוני פועל', 'בינוני פעול' ו'בינוני פֶּעַל'. כל בניין מביע הוראה אחת או יותר, והבניינים קשורים ביניהם בקשרי משמעות.

פעיל וסביל

משמעותו הפעילה או הסבילה של הפועל נקבעת על פי הבניין. הבניינים הפעילים 'פעל', 'פיעל' ו'הפעיל' מביעים פעולה אקטיבית. מקבילים להם הבניינים הסבילים 'נפעל', 'פועל' ו'הופעל', המביעים פעולה פסיבית. כך למשל לבניין 'פעל' הפעיל מקביל בניין 'נפעל' הסביל. כלומר פועל הנוטה בבניין פעל משמעותו אקטיבית, ובבניין נפעל תימצא משמעותו הפסיבית. כך 'פועל' הוא הסביל של 'פיעל', ו'הופעל' הוא הסביל של 'הפעיל'.

פְּתַב (פועל פעיל, בבניין פעל)	←	נְכַתַּב (הסביל בבניין נפעל)
דִּיבֵּר (פועל פעיל, בבניין פיעל)	←	דוּבַר (הסביל בבניין פועל)
הִזְמִין (פועל פעיל, בבניין הפעיל)	←	הוּזְמַן (הסביל בבניין הופעל)

In every *binyan*, verbs are conjugated in the present, past and future tenses. The infinitive form, the imperative form and the verbal noun form exist in five of the *binyanim*; they do not exist in the two passive *binyanim*: *pual* and *hufal*.

Only the *pa'al* construction has two inflected forms in the future tense: אפעול (*efol*) and אפעל (*efal*).

Only the *pa'al* construction has three inflected forms in the present tense: בינוני פועל (*benoni poel*); בינוני פעול (*benoni paul*); and בינוני פֶּעַל (*benoni pael*).

Each of the *binyanim* expresses one or more meanings, and the relationships among the *binyanim* are meaningful.

Active and Passive

Whether a verb is active or passive is determined by the *binyan*.

The active *binyanim* - *pa'al*, *piel* and *hifil* - are used to express the active voice. Corresponding to them are the passive *binyan* - *nifal*, *pual* and *hufal* - which are used to express the passive voice.

For example, a verb in *pa'al* is an active verb, and its passive form will be in *nifal*. Similarly, *pual* is the passive form of *piel*, and *hufal* is the passive form of *hifil*.

רוב הפעלים בבניין נפעל הם סבילים, אבל ישנם פעלים בבניין זה שהוראתם אקטיבית, כגון 'להיפנס', 'להישאר'.

הפעלים הפעילים אינם מרוכזים בבניין אחד, אלא נוטים ברובם בשלושת הבניינים פעל, פיעל והפעיל. זאת משום שנוסף על משמעותם הפעילה יש לבניינים משמעויות ייחודיות, והן מובעות בפעלים הנוטים בהם.

בניין התפעל

הבניין השביעי, התפעל, עומד יחידי, ואין לו בניין "חבר" או "בן זוג". התפעל נקרא בניין חוזר (רפלקסיבי) כיוון שפעלים רבים הנוטים בו הם בעלי משמעות רפלקסיבית, כלומר מתארים פעולה החוזרת אל העושה אותה. למשל: 'התרחץ' פירושו 'רחץ את עצמו'; 'התלבש' פירושו 'הלביש את עצמו'.

בבניין התפעל ישנם פעלים המציינים פעולה אקטיבית, למשל 'התפלל', וישנם פעלים המציינים פעולה פסיבית, למשל 'הסתיים'. בבניין זה מצויים אף פעלים המבטאים הדדיות (פעולה ששניים מבצעים אותה באופן שווה זה עם זה): 'התחתן', 'התחבק' ועוד. מילת היחס הבאה אחרי פועלי הדדיות היא בדרך כלל 'עם'. וישנם גם פעלים הגזורים משם עצם ומשמעותם העמדת פנים: 'התחלה' (העמיד פני חולה), 'היתמם' (העמיד פני תמים).

בניין פיעל

הפעלים הנוטים בבניין פיעל מביעים פעולה אקטיבית רגילה: לקבל, לשלם ועוד. אך ישנן הוראות נוספות המגוונות את משמעותם האקטיבית של פעלים מסוימים בבניין זה:

Most of the verbs in *binyan nifal* are passive, though some verbs in this *binyan* have an active meaning, for example: **להיכנס** (*lehikanes*) - to enter; **להישאר** (*lehishaer*) - to stay.

The active verbs are not concentrated in one *binyan*, though most are conjugated in three *binyanim*: *pa'al*, *piel* and *hifil*. This is because in addition to the active voice, the *binyanim* have other unique meanings, expressed in the verbs conjugated in each one.

Binyan Hitpael

The seventh *binyan*, *hitpael*, stands alone without another matched or corresponding *binyan*. *Hitpael* is known as the reflexive construction because many of the verbs conjugated in *hitpael* have a reflexive meaning. That is, they describe an action that is directed at itself.

For example, the verb **התרחץ** (*hitrachets*) means wash oneself, and the verb **התלבש** (*hitlabesh*) means dress oneself.

Some of the verbs in *binyan hitpael* are in the active voice, such as **התפלל** (*hitpalel*) - pray. Some are in the passive voice, such as **הסתיים** (*histayem*) - come to an end.

This *binyan* also includes verbs that express mutuality, i.e., an act that two carry out together, such as **התחתן** (*hitchaten*) - get married and **התחבק** (*hitchabek*) - embrace. The preposition following verbs of mutuality is usually **עם** (*im*) - with.

Some *hitpael* verbs are derived from nouns and signify pretense: **התחלה** (*hitchala*) - pretended to be sick; **היתמם** (*hitamem*) - pretended to be naïve.

Binyan Piel

Verbs conjugated in *binyan piel* express regular actions in the active voice: **לקבל** (*lekabel*) - to receive; **לשלם** (*leshalem*) - to pay.

Verbs conjugated in *piel* can also vary the active interpretation of some verbs.

- חיזוק והעצמה של פעולה: 'לְשַׁבֵּר' (לרסיסים) בפיעל לעומת 'לְשַׁבֹּר' בפעל, המציין פעולה רגילה.
- הישנות והתמדה של פעולה: 'לְקַפֵּן' (פעמים רבות) בפיעל לעומת 'לְקַפּוֹן' בפעל, המציין פעולה חד-פעמית.
- עשייה הגורמת לאחר להיות במצב מסוים או לקבל תכונה מסוימת: 'לְקַרֵּב' פירושו 'לעשות שיהיה קרוב', 'לְחַדֵּשׁ' פירושו 'לעשות שיהיה חדש'.
- סילוק והרחקת הדבר: 'לְחַטֵּא' משמעו 'לסלק את הזיהום'.

פעלים בעלי שורש אחד הנוטים בפעל ובפיעל, אף על פי שהם מציינים פעולות שונות, הם שייכים לשדה סמנטי אחד. לכן הקשר הסמנטי ביניהם לעתים הדוק ולעתים מרוחק. למשל: 'חושב' ו'מחשב', 'עובד' ו'מעבד', 'חוזר' ו'מחזר', 'פותח' ו'מפתח', 'עוקר' ו'מעקר'.

בניין הפעיל

הפעלים הנוטים בבניין הפעיל מביעים משמעויות מגוונות וייחודיות. ישנם פעלים המציינים פעולה אקטיבית רגילה, כגון 'הרגיש', 'התחיל'. בבניין זה ישנם גם פעלים רבים הנקראים "פועלי גרימה". פועל גרימה מציין עשייה של פעולה, ובתוך כך גורם שהאחר יפעל אף הוא. על כן בניין הפעיל נקרא גם "בניין גורם".

'האכיל את התינוק' - גרם שהתינוק יאכל.
'הכתיב לילד את המשפט' - גרם שהילד יכתוב את המשפט.

פועל גרימה אף עשוי לגרום שהאחר יגיע למצב מסוים או יקבל תכונה מסוימת:

'הרחיק את הסכנה' - גרם שהסכנה תהיה רחוקה.
'הלבין את הבגדים' - גרם שהבגדים יהיו לבנים.

אחרי פועלי גרימה בדרך כלל באה מילת היחס 'את'.

- Reinforcing and enhancing an action: *piel* - (לרסיסים) לְשַׁבֵּר (*leshaber*) - to shatter into pieces, compared to *pa'al*: לְשַׁבֹּר (*lishbor*) - signifying a regular act of breaking.
- A repeated and persistent action: *piel* - (פעמים רבות) לְקַפֵּץ (*lekapets*) - to jump many times, compared to *pa'al*: לִקְפוֹץ (*likpots*), indicating a one-time act of jumping.
- An act that causes someone else to be in a particular situation or to acquire a particular attribute: לְקַרֵּב (*lekarev*) - to bring someone or something closer; לְחַדֵּשׁ (*lechadesh*) - to renew.
- To remove or expel something: לְחַטֵּא (*lechateh*) - to disinfect, i.e., to remove the infection.

Verbs with the same root that are conjugated in *pa'al* and in *piel* signify different actions, yet they belong to the same semantic field. The relationship between them is sometimes close and sometimes more distant. Here are some examples:

חושב (*choshev*) - think vs. מחשב (*mechashev*) - calculate;
 עובד (*oved*) - work vs. מעבד (*meabed*) - process;
 חוזר (*chozer*) - return vs. מחזר (*mechazer*) - woo;
 פותח (*pote'ach*) - open vs. מפתח (*mefate'ach*) - develop;
 עוקר (*oker*) - uproot vs. מעקר (*meaker*) - neuter.

Binyan Hifil

Verbs conjugated in *hifil* express a variety of meanings. Some signify ordinary actions in the active voice, such as הרגיש (*hirkish*) - feel, and התחיל (*hitchil*) - begin. This *binyan* also includes many verbs known as פועלי גרימה (*po'olei grima*) - causative verbs, which signify an action by someone or something that causes someone or something else to act. For this reason, *binyan hifil* is also known as the causative construction.

A causative verb can cause someone or something else to reach a certain state or take on a particular characteristic.

Causative verbs are usually followed by the particle את (*et*), used to indicate a direct object.

הפועל בבניין הפעיל מצוי גם כפועל עומד (כלומר ללא מילת יחס אחריו) זאת כאשר הוא גזור משמות תואר, ובמשמעותו הוא מצביע על תהליך של השתנות. למשל: 'הַבְּרִיא' (נעשה בריא, מן 'בריא'), 'הַצְּהִיב' (נעשה צהוב, מן 'צהוב').

שם הבניין

שם הבניין נקבע על פי הצורה והתבנית של הגוף השלישי ביחיד (הוא) בזמן עבר. הפועל מתקבל משיבוץ השורש בתבנית, וכאשר משובץ בתוך התבנית השורש של המילה 'פִּעַל' (פ.ע.ל), מתקבל שם הבניין.

הוא בעבר	□□□	כ.ת.ב ← פִּתַּב; פ.ע.ל ← פִּעַל = שם הבניין
הוא בעבר	□□'□	ד.ב.ר ← דִּיבַר; פ.ע.ל ← פִּיעַל = שם הבניין
הוא בעבר	□□□'□	ר.ג.ש ← הִרְגִישׁ; פ.ע.ל ← הִפְעִיל = שם הבניין
הוא בעבר	□□□'הַ	ל.ב.ש ← הִתְלַבֵּשׁ; פ.ע.ל ← הִתְפַּעַל = שם הבניין
הוא בעבר	□□□'נַ	כ.נ.ס ← נִכְנַס; פ.ע.ל ← נִפְעַל = שם הבניין
הוא בעבר	□□□'וַ	ט.פ.ל ← טוּפַל; פ.ע.ל ← פוּעַל = שם הבניין
הוא בעבר	□□□'הַ	ז.מ.נ ← הוֹזְמַן; פ.ע.ל ← הוּפְעַל = שם הבניין

התבנית, שהיא בסיסו של הבניין, מורכבת מתנועות ומאותיות, ולפעמים יש בה גם דגש חזק. התבנית של בניין פעל מורכבת רק מתנועות (ללא תוספת אותיות או דגש), ולכן הוא נקרא גם בניין "קל" (לא כבד).

הבניינים 'פיעל', 'פועל' ו'התפעל' נקראים בניינים "כְּבִדִּים" על שום הדגש החזק (הנקרא גם "דגש כְּפֻלָּן", כיוון שתפקידו להכפיל את העיצור) הבא בע' הפועל (אות השורש השנייה). למשל 'שִׁילַם', 'בוֹטַל', 'הִתְרַגַּשׁ'. דגש זה חשיבותו רבה ללומד השפה העברית, שכן הוא גורם לשינויים בהגייה במקרים האלה:

א. כאשר העיצורים **ב**, **כ**, **פ** מופיעים בע' הפועל בבניינים ה"כבדים", הם תמיד דגושים בדגש חזק בכל צורות נטיית הפועל ובנגזרותיו. למשל 'דִּיבַר', 'מִתּוֹכַח', 'יְסוּפַר'.

Verbs in *binyan hifil* can also be intransitive verbs that are not followed by the particle **את** (*et*). This occurs when the verb derives from an adjective and indicates a process of change. For example:

הִבְרִיא (*hivri*) - get well, recover, from the adjective **בָּרִיא** (*bari*) - healthy; **הִצְהִיב** (*hitshiv*) - turn yellow, from the adjective **צָהוּב** (*tsahov*) - yellow.

Name of the Verb Construction

The name of the *binyan* or verb construction is determined by the form and pattern of the third person masculine singular in the past tense.

Verbs are formed by inserting the letters of the root in the pattern. Inserting the letters of the word **פָּעַל** (פ.ע.ל) in the pattern for the *binyan* yields the name of the *binyan*.

The pattern serving as the basis for the *binyan* consists of vowels and letters, and may sometimes include a *dagesh chazak* (dagesh forte). The pattern for *binyan pa'al* consists only of vowels, without any added letters or dots, and is therefore also known as *binyan kal* or the light construction.

Piel, *pual* and *hitpa'el* are known as the heavy constructions - **בְּנִינִים כְּבִדִּים** (*binyanim kvedim*), because they contain a strong dot, also known as **דָּגֵשׁ כָּפֶלֶן** (*dagesh kaflan*) - doubling dot - because its role is to double the consonant in the *ayin hapoal* position of the root stem (the second letter). For example: **שִׁילָם** (*shilem*) - paid; **בוטל** (*butal*) - was cancelled; **הִתְרַגֵּשׁ** (*hitragesh*) - became excited.

This dot is very important for those who are learning Hebrew, because it leads to changes in pronunciation in the following instances:

- A. When the consonants **ב**, **כ**, **פ** are in the **ע** position of the verb name (middle position) for the heavy constructions, they are always stressed with a dagesh forte in every inflected and derivative form of the verb. For example: **דִּבֵּר** (*diber*) - spoke; **מִתְוַכַּח** (*mitvake'ach*) - argues; **יְסוּפָּר** (*yesupar*) - will be told.

ב. כאשר בע' הפועל מופיעה אחת מן האותיות הגרוניות (א, ה, ח, ע, ר), לעתים חל שינוי פונטי בפועל או בצורה הנגזרת ממנו כיוון שאות גרונית אינה מקבלת דגש. למשל בבניין פיעל הפועל 'לְסַרְב' ששורשו ס.ר.ב בגוף ראשון יחיד (אני) בזמן עבר היה צריך להיות 'סִרְבְּתִי' כמו 'דִּיבְּרְתִי', אבל יש להגות 'סִרְבְּתִי'. כך גם יש להגות את שם הפעולה 'סִרְוּב', ולא 'סִרְוּב' כמו 'דִּיבּוּר'. השינוי בהגייה נובע משינוי תנועת החיריק לתנועת הצירי. שינוי פונטי זה, הנקרא "תשלום דגש", נגרם כיוון שהאות הגרונית ר אינה מקבלת את הדגש החזק של בניין פיעל.

לימוד הבניינים והכרת סימניהם בכל צורות הנטייה (עבר, הווה, עתיד, שם הפועל וכו') חיוני להבנת המבנים של הפועל בעברית. גילוי הבניין שאליו שייך הפועל מאפשר להטות אותו בכל הזמנים ובכל הגופים. לימוד ושינון של פעלים המהווים "מודלים" לכל אחד משבעת הבניינים, מאפשרים לגלות בדרך האנלוגיה מהו הבניין שאליו שייך פועל מסוים. למשל: הפועל 'מְדַבֵּר' יכול להיבחר כמודל מייצג של בניין פיעל, וכאשר לומדים פועל חדש דוגמת 'בִּיקְרָנוּ', אפשר להקיש את צורתו אל צורת המודל 'דִּיבְּרָנוּ' ולהסיק ש'בִּיקְרָנוּ' הוא פועל בגוף המדברים (אנחנו) בזמן עבר ושייך לבניין פיעל. כך נטיית הפועל החדש על כל צורותיו תהיה כנטיית הפועל 'מְדַבֵּר'. (הוא בעבר 'דִּיבֵּר', לכן הוא בעבר 'בִּיקֵר', וכך בכל הגופים ובכל הזמנים.)

הפועל, 'מְרַגֵּשׁ' למשל, יכול להיבחר כמודל של בניין הפעיל, וכאשר לומדים פועל חדש דוגמת 'מְמַלִּיץָה', צורתו מוקפֶטת אל צורת המודל 'מְרַגֵּשָׁה'. כך הצורה החדשה מזוהה כשייכת לבניין הפעיל, ונטיית הפועל 'מְמַלִּיץ' על כל צורותיו תהיה כנטיית הפועל 'מְרַגֵּשׁ'.

לימוד תבניות הבניינים לא רק מסייע להטות פעלים חדשים, אלא גם לברר את משמעותם במילון לפי צורת הנסתר (הוא) בזמן עבר.

- B. When one of the guttural letters (א, ה, ח, ע, ר) is in the *ע* (*ayin hapoal*) position of the verb name (middle position), there can sometimes be phonetic changes in the verb inflections or derivative forms because guttural letters cannot be stressed. For example, the verb *לְסָרֵב* (*lesarev*) - to refuse - is in *binyan piel*, and the root stem is *ב.ר.ס*. This verb in first person past singular should be pronounced *סִירַבְתִּי* (*siravti*), as in *דִּבַּרְתִּי* (*dibarti*) - I spoke, but because *ר* is a guttural letter, it is pronounced *סִירַבְתִּי* (*seravti*). Similarly, the verbal noun is pronounced *סִירֻב* (*seruv*) and not *סִירֻב* (*siruv*), as in *דִּבַּר* (*dibur*). This change in pronunciation derives from the change from the vowel *chirik* to the vowel *tserei*. This phonetic change, known as *תשלום דגש* (*tashlum dagesh*) - compensatory lengthening occurs because the guttural letter *ר* cannot take the *dagesh forte* of the *piel* construction.

Learning the verb constructions and recognizing their attributes in all the conjugations of present, past and future, in the infinitive form, etc. is essential for understanding Hebrew verbs. Being able to identify the *binyan* of a particular verb makes it possible to conjugate it for all tenses and all persons. Learning and practicing "model" verbs in all seven constructions will enable you to analogously determine the construction of any verb.

For example, the verb *מְדַבֵּר* (*medaber*) - speak - can serve as a representative model for the *piel* construction. When you encounter a new verb such as *בִּיקַרְנוּ* (*bikarnu*) - we visited, you can deduce that its format is analogous to that of *דִּבַּרְנוּ* and conclude that *בִּיקַרְנוּ* is a verb in the first person plural past and belongs to the *piel* construction. This verb, then, should be conjugated by using the model of *מְדַבֵּר*. Since the third person singular past of *מְדַבֵּר* is *דִּבֵּר* (*diber*), the third person singular past of the new verb is *בִּיקֵר* (*biker*), and so on.

The verb *מְרַגֵּשׁ* (*margish*) - feel, for example, can be chosen as a model for the *hifil* construction. When you encounter a new verb such as *מְמַלִּיטָה* (*mamlitsa*) - recommend - you can see its form is analogous to *מְרַגֵּשָׁה* (*margisha*). This identifies the new verb as belonging to *hifil*, and conjugation of *מְמַלִּיץ* (*mamlits*) can be modeled after conjugation of *מְרַגֵּשׁ*.

Learning the verb construction forms not only helps in conjugating new verbs, it also helps in looking up their meaning in the dictionary based on the third person past singular form.